

LAUKKU- JA NAHKA-ALAN AMMATTITUTKINTO

TUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus 2002

ISBN 952-13-1356-0 (nid.)

ISBN 952-13-1357-9 (pdf)

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

DNO 4/011/2002

MÄÄRÄYS **Velvoittavana
noudatettava**

PÄIVÄMÄÄRÄ 23.1.2002

Voimassaoloaika
1.3.2002 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta
Määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998, 13 § 2 mom
A 812/1998, 1 § 1 mom

Kumoo Määräyksen no
Muuttaa Määräystä no

LAUKKU- JA NAHKA-ALAN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt Laukku- ja nahka-alan ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.3.2002 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Todistuksiin merkittävistä tiedoista ja todistusmalleista sekä henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteista määrätään erikseen.

Pääjohtaja

JUKKA SARJALA
Jukka Sarjala

Opetusneuvos

ANNAMAIIJA ARO
Annamaija Aro

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
1	§ Näyttötutkinnot	7
2	§ Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
3	§ Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintasuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	8
2	Luku	
	LAUKKU- JA NAHKA-ALAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
1	§ Tutkinnon osat	8
3	Luku	
	LAUKKU- JA NAHKA-ALAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	9
	A. Pakolliset tutkinnon osat	
1	§ Materiaalituntemus	9
	a) Ammattitaitovaatimukset	9
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	9
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	9
2	§ Leikkaaminen	9
	a) Ammattitaitovaatimukset	9
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	10
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	10
3	§ Pöytätyöt	10
	a) Ammattitaitovaatimukset	10
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	10
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	11
4	§ Ompelu	11
	a) Ammattitaitovaatimukset	11
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	11
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	12
5	§ Viimeistely	12
	a) Ammattitaitovaatimukset	12
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	12
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	12

6 §	Ammattialakohtainen tietotekniikka	12
a)	Ammattitaitovaatimukset	12
b)	Arvioinnin kohteet ja kriteerit	13
c)	Ammattitaidon osoittamistavat	13
7 §	Yritystoiminta	13
a)	Ammattitaitovaatimukset	13
b)	Arvioinnin kohteet ja kriteerit	13
c)	Ammattitaidon osoittamistavat	14

LIITE Laukku- ja nahka-alan ammatin kuvaus ja arvoperusta

1 Luku

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § NÄYTTÖTUTKINNOT

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyysosan alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäisesti arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyypitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § NÄYTTÖTUTKINTOIHIN VALMISTAVA KOULUTUS

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erityisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkintojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näytöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § AMMATTIT AidON OSOITTAMISTAPOJEN JA TUTKINTOSUORITUSTEN ARVIOINNIN YLEISET PERUSTEET

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman realistinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatin hallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Huomio tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

LAUKKU- JA NAHKA-ALAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § TUTKINNON OSAT

Laukku- ja nahka-alan ammattitutkinto muodostuu seitsemästä tutkinnon osasta:

- materiaalituntemus
- leikkaaminen
- pöytätyöt
- ompelu
- viimeistely
- ammattialakohtainen tietotekniikka
- yritystoiminta.

Tutkinto on valmis, kun kaikki tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

3 Luku

LAUKKU- JA NAHKA-ALAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

1 § MATERIAALITUNTEMUS

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa valita materiaalin tuotteen valmistuksen ja käyttö-tarkoituksen mukaisesti.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon suorittaja

- tuntee nahkalajit ja alalla käytettäviä muita materiaaleja
- tuntee erilaisia nahkatyyppejä
- osaa valita oikean materiaalin tuotteeseen
- osaa valita tuotteeseen sopivan vuorin
- tuntee tukikankaat ja muut tukimateriaalit ja niiden käyttöalueet
- tuntee alalla käytettäviä lisätarvikkeita
- tuntee ompelulangat ja osaa valita tuotteeseen oikean langan.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tämän tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset on arvioitava käytännön suoritus-ten, suullisten ja kirjallisten tuotosten sekä niiden erilaisten yhdistelmien perusteella.

2 § LEIKKAAMINEN

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja hallitsee eri leikkuumenetelmät sekä pystyy toteuttamaan leikkuutyöt taloudellisesti ja turvallisesti.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon suorittaja

- hallitsee materiaalien ominaisuudet, erityisesti venyvyyden ja taipuisuuden
- osaa itsenäisesti laatia taloudellisen leikkuusuunnitelman ottaen huomioon pintavirheet ja värierot
- osaa suorittaa leikkuun turvamääräysten mukaisesti
- hallitsee leikkuujätteen lajittelun ja hyötykäytön
- huolehtii työvälineiden kunnosta sekä työympäristönsä turvallisuudesta ja siisteydestä.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tämän tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset on arvioitava käytännön suoritusten, suullisten ja kirjallisten tuotosten sekä niiden erilaisten yhdistelmien perusteella.

3 § PÖYTÄTYÖT

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja hallitsee keskeiset pöytätyöt, joita ovat ohentaminen, reunamaalaus, painatukset, liimaus ja heloitukset.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon suorittaja

- osaa käyttää erilaisia ohennusmenetelmiä
- osaa erottaa eri ohennustavat toisistaan
- osaa vaihtaa käyttötarkoitukseen sopivat työvälineet ohennuskoneeseen
- osaa teroittaa halkaisukoneen ja reunaohennuskoneen terät ja tehdä päivittäiset huoltotoimenpiteet
- osaa valita tuotteista maalattavat reunat
- osaa suorittaa maalaustyön oikeilla aineilla ja välineillä ottaen huomioon laatuvaatimukset
- osaa tehdä logo- tai nimipainatukset eri menetelmillä
- osaa valita tuotteeseen sopivat liimat ja liimausmenetelmät

-
- osaa koota tuotteen liimaamalla oikeassa työjärjestyksessä ottaen huomioon laatuvaatimukset
 - osaa viikata suorat reunat, erilaiset kulmat ja kaaret
 - osaa valita tuotteeseen sopivat helat ja muut tarvikkeet sekä suorittaa niihin liittyvät työvaiheet ottaen huomioon työsuojelulliset ja ergonomiset näkökohdat
 - huolehtii työvälineiden puhtaudesta ja huollosta
 - huolehtii työympäristön työturvallisuudesta sekä tuntee käyttöturvallisuustiedotteet ja toimii niiden mukaisesti.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tämän tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset on arvioitava käytännön suoritusten, suullisten ja kirjallisten tuotosten sekä niiden erilaisten yhdistelmien perusteella.

4 § OMPELU

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa koota tuotteen ompelemalla ottaen huomioon tuotteen rakenteen sekä laatuvaatimukset. Lisäksi hän osaa suunnitella työvaiheet niin, että hän suoriutuu työstään taloudellisesti ja turvallisesti. Tutkinnon suorittaja osaa tehdä käyttämäänsä koneeseen tarvittavat säädöt sekä päivittäiset huoltotoimenpiteet.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella oikean työjärjestyksen
- valita tuotteen valmistukseen sopivan neulan ja langan
- säätää oikean tikin pituuden ja tarkkailla tikin laatua sekä tarvittaessa tehdä korjaavat säädöt
- ommella tuotteen laatuvaatimusten mukaisesti ottaen huomioon valmistettavan tuotteen rakenteen ja yksityiskohdat
- vahvistaa tuotteesta ne kohdat, jotka vaativat erityistä kestävyyttä
- käyttää tarvittavia aputyövälineitä ja työtä helpottavia koneita
- tehdä käyttämäänsä koneeseen päivittäisen huollon.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tämän tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset on arvioitava käytännön suoritusten, suullisten ja kirjallisten tuotosten sekä niiden erilaisten yhdistelmien perusteella.

5 § VIIMEISTELY

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa viimeistellä tuotteen laatuvaatimusten mukaisesti. Lisäksi hän osaa valita ja kiinnittää tuotteeseen sopivat tuotemerkit sekä pakata tuotteen niin, että se ei vaurioidu varastoinnin tai kuljetuksen aikana.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon suorittaja

- osaa puhdistaa tuotteen ja polttaa langanpäät
- osaa tehdä tuotteen lopputarkastuksen laatuvaatimusten mukaisesti
- osaa tarvittaessa valita suoja-aineen tai vahan viimeisteltävään tuotteeseen
- osaa valita ja kiinnittää tuotteeseen kuuluvat tavaramerkit
- osaa pakata tuotteen myyntivalmiiseen muotoon
- osaa käyttää työtään helpottavia apuvälineitä ja koneita
- työskentelee ottaen huomioon työturvallisuuden sekä ergonomian.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tämän tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset on arvioitava käytännön suoritusten, suullisten ja kirjallisten tuotosten sekä niiden erilaisten yhdistelmien perusteella.

6 § AMMATTIALAKOHTAINEN TIETOTEKNIikka

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittajan tulee osata käyttää tietotekniikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan ammatti-alaansa kuuluvissa tehtävissä.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon suorittaja osaa

- käyttää yhtä tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentaohjelmaa
- hakea, tallentaa ja kopioida tiedostoja
- käyttää sähköpostia.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tämän tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset on arvioitava käytännön suoritusten, suullisten ja kirjallisten tuotosten sekä niiden erilaisten yhdistelmien perusteella.

7 § YRITYSTOIMINTA

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittajalla on oman alansa ammattitaito, hän ymmärtää alansa yritystoimintaa ja hänellä on mahdollisen oman yrityksen aloittamiseksi tarvittavat perustiedot. Hän osaa arvioida yrittäjyytään ja mahdollista yritystoimintaansa sekä sitä, millä alueilla ja miten hän voi kehittää yrittäjävalmiuksiaan.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon suorittaja

- osaa laatia omaa yrittäjänä toimimistaan tukevan kehittämissuunnitelman
- ymmärtää, mikä on liikeidean merkitys yritystoiminnan suunnittelun työvälineenä ja osaa tarvittaessa käyttää apunaan asiantuntijoita
- ymmärtää, mitä on kannattava toiminta, ja osaa vaikuttaa yrityksen kannattavuuteen
- ymmärtää kustannuslaskennan periaatteet ja tietää, mitkä markkina-
lähtöiset tekijät tulee myös ottaa huomioon, jotta hän osaa hinnoitella tuotteita järkevästi
- osaa laatia yritykselleen karkean tulo-menoarvion
- tuntee yritystoiminnan aloittamisen lakisääteiset toimet ja tietää, mistä voi tarvittaessa saada asiantuntijapalveluja yritystoiminnan käynnistämiseksi tarvittavien tietojen syventämisessä.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Yksilöllisten tekijöiden arvioinnissa on tärkeää kyky arvioida tutkinnon suorittajan omia valmiuksia toimia yrittäjänä. Arviointi pohjautuu itsearviointiin, ryhmässä tapahtuvaan vertaisarviointiin sekä asiantuntijakeskusteluihin. Työvälineinä voidaan käyttää mm. erilaisia keskusteluja ja analyysejä. Tutkinnon suorittajaa ei arvioida sen suhteen, onko hän hyvä yrittäjä vai ei, vaan tavoitteena on muodostaa henkilön yrittäjyysprofiili, jota tulkitsemalla hän osaa tuottaa itsenäisesti tai yhdessä asiantuntijan kanssa oman yrittäjänä toimimista edistävän kehityssuunnitelmansa.

Toimivan liikeidean rakentamisessa tutkinnon suorittajan tulee tarkastella monipuolisesti toimintaympäristöä erityisesti alalle aikovan yrittäjän näkökulmasta. Hänen tulee osata käydä keskusteluja mahdollisesta yrityksen käynnistämisestä ja siihen liittyvistä kysymyksistä alan asiantuntijoiden kanssa.

Laukku- ja nahka-alan ammatin kuvaus ja arvoperusta

Laukku- ja nahka-alan ammattitutkinnon suorittanut henkilö työskentelee alan yrityksessä yrityksen työntekijänä tai verkoston jäsenenä.

Tutkinnon suorittaja osaa valmistaa esteettisiä ja toimivia alan tuotteita. Hän osaa valita oikean raaka-aineen sekä leikata tarvittavat aihiot taloudellisesti käyttäen oikeita työvälineitä ja noudattaen alan työturvallisuusohjeita.

Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa muiden tekemät suunnitelmat laadukkaiksi tuotteiksi käyttäen parhaiten soveltuvia työmenetelmiä ja ottaen huomioon työturvallisuuden ja ergonomian. Tutkinnon suorittaja osaa huolehtia käytössään olevista työvälineistä, koneista ja laitteista sekä osaa tehdä niille perussäädöt ja huollot.

Ammattitaito edellyttää hyvää valmiutta yhteistyöhön sekä hyvää ongelmanratkaisutaitoa. Lisäksi hänen tulee osata käyttää hyväkseen alan kirjallisuutta ja ottaa toiminnassaan huomioon ekologisia ja eettisiä tekijöitä.